

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*

An Evaluation of Master of Education Program in Teaching Thai Language
Faculty of Education, Silpakorn University

สมพร ร่มสุข (Somporn Ruamsuk)**

มณฑนา วัฒนอนม (Montana Watanatanom)

บุษบา บัวสมบุญ (Busaba Buasomboon)

อติกมาส มากจู้ (Atikamas Makjui)

บำรุง ชำนาญเรือ (Bamroong Chamnanrua)

ชลธิชา หอมฟุ้ง (Cholticha Homfung)

บทคัดย่อ

การวิจัยประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยประเมินผลโดยใช้รูปแบบซีพี (CIPPI Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม ประชากร คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ บัณฑิต นักศึกษาปัจจุบัน ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยแยกตามองค์ประกอบการประเมินดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม (Context) แผนการดำเนินงานของสาขาวิชาเหมาะสมทั้งด้านการพัฒนา คณาจารย์และพัฒนาสาขาวิชา สาขาวิชามีจุดแข็งเรื่องหลักสูตร ความรู้ความสามารถของคณาจารย์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของกลุ่มวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก และคุณสมบัติอาจารย์ที่สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โทรศัพท์ 034-219-134

The lecturer in Thai major Faculty of Education, Silpakorn University. Tel 034-219-134.

3. ด้านกระบวนการ (Process) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้งทางด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำวิทยานิพนธ์ การจัดการเรียนการสอน และการให้บริการและการสนับสนุนการเรียนการสอน

4. ด้านผลผลิต (Product) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

5. ด้านผลกระทบ (Impact) ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตในระดับมากที่สุด

Abstract

The objectives of the study, An Evaluation of Master of Education Program in Teaching Thai Language, Faculty of Education, Silpakorn University, were 1) to evaluate the Master of Education Program in Teaching Thai Language; and 2) to consider ways to improve the Master of Education Program in Teaching Thai Language. This program evaluation was based on the CIPPI Model of Daniel L. Stufflebeam's. The sample comprised of experts, lecturers, graduates, current students, employers/advisors, faculty of education. Relevant documents were also collected. The research instruments used for this study were interview forms and survey questionnaires. The mean, standard deviation of items, and content analysis were used to analyze the data. The research findings mainly separated into 5 parts were as follows:

1. Context: The operation planning of the Teaching Thai section was appropriate in both professional development and organization development. Highly experienced and expertise lecturers were the strength of the section.

2. Input: According to the rating scale on the survey questionnaires, the items which were scored at the highest levels were objectives of the program, students' qualification, entrance exam, lecturers' quality and advisors' quality. All other items were rated at high levels.

3. Process: According to the rating scale on the survey questionnaires, the items which were scored at the highest levels were the performance of the lecturers, the performance of the students, thesis, learning management and factors for support learning.

4. Product: All of items on the survey questionnaires were scored at the highest levels.

5. Impact: The employers or supervisors were satisfied with the performances of graduates at a highest level.

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักประการหนึ่ง คือการผลิตบัณฑิต โดยเปิดสอนทั้งหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต และบัณฑิตศึกษา ซึ่งระดับบัณฑิตศึกษาจะมุ่งเน้นการพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยกระบวนการวิจัยเพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างมีอิสระ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ เชื่อมโยงและบูรณาการศาสตร์ที่ตนเชี่ยวชาญกับศาสตร์อื่นได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ ทุกหลักสูตรจะกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของแต่ละสาขาวิชา เมื่อใช้หลักสูตรไปได้ระยะหนึ่งจะต้องมีการประเมิน ซึ่งการประเมินหลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่จะประเมิน (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2537 : 217)

การประเมินหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา นอกจากผู้ใช้หลักสูตรจะประเมินเพื่อพิจารณา ตรวจสอบระบบการบริหารหลักสูตรเพื่อปรับปรุงคุณภาพตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ยังต้องปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2548 : 32) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ยังได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (Thai Qualification Framework for Higher Education, TQF:HED) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่คนไทยใช้ในการติดต่อสื่อสาร ใช้ในการศึกษาหาความรู้ ถ่ายทอดความรู้ ความคิดและศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ดังนั้นภาษาไทยจึงเป็นภาษาที่สำคัญที่คนไทยควรใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์จึงได้เปิดสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาคปกติ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 ต่อมาปีการศึกษา 2543 ได้เปิดสอนโครงการพิเศษ และโครงการตามความร่วมมือ เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

ปัจจุบันมีมหาบัณฑิตสำเร็จการศึกษาเป็นจำนวนมากแต่ที่ผ่านมายังไม่ได้มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุผลดังกล่าวสาขาวิชาการสอนภาษาไทยจึงดำเนินการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน อันจะเป็นผลให้ผลิตมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluative research) โดยใช้รูปแบบซีป (CIPPI model) ในการประเมินผล ซึ่งการกำหนดโครงสร้างการประเมิน สามารถแสดงเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร แบ่งเป็น
 - 1.1 มหบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทยที่จบการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 ถึง 2551 จำนวน 8 คน
 - 1.2 นักศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระหว่างปีการศึกษา 2551 - 2552 จำนวน 39 ค

1.3 ผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 8 คน

1.4 คณาจารย์ประจำหลักสูตร และผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน

1.5 ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน ประธานสาขาวิชาการสอนภาษาไทย

1.6 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง (ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์)

2. การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบ CIPPI Model ในการประเมินหลักสูตร

การดำเนินการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluative Research) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบยึดการตัดสินใจ (Decision-making approach) CIPPI model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam :1971) โดยประเมินด้านสภาวะแวดล้อม (Context :C) ปัจจัยนำเข้า (Input : I) กระบวนการ (Process : PC) ผลผลิต (Product:PD) และผลกระทบ (Impact : IP) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดประชากรและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

ขั้นที่ 2 พัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) จากนั้นนำเครื่องมือไปหาคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ขั้นที่ 3 นำเครื่องมือที่มีคุณภาพไปเก็บข้อมูลกับประชากร

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 สรุปผล

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านสภาวะแวดล้อม(Context)

1.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิและคณาจารย์ มีความคิดเห็นตรงกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันแล้ว และมีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรส่งเสริมให้มีการผลิตนวัตกรรมทางการสอนที่เน้นการใช้เทคโนโลยี เพราะเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน และควรส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาการสอนภาษาและวรรณคดีไทยให้มากขึ้น ส่วนนักศึกษาปัจจุบัน และมหบัณฑิตมีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

1.2 โครงสร้างของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิและคณาจารย์มีความเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดีแล้ว ส่วนนักศึกษาปัจจุบันมีความเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมมากแต่มหาวิทยาลัยมีความเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด

1.3 แผนการดำเนินงานของสาขาวิชา

คณาจารย์ในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย มีความเห็นตรงกันว่า สาขาวิชาการสอนภาษาไทยมีแผนการดำเนินงานของสาขาวิชาไว้ดีแล้ว

1.4 จุดแข็ง/จุดอ่อนของสาขาวิชา

คณาจารย์ในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย มีความเห็นตรงกันว่า สาขาวิชาการสอนภาษาไทยมีจุดแข็ง คือ มีเนื้อหาสาระวิชาที่หลากหลายทั้งทางด้าน ภาษาไทย ภาษาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย วรรณคดี คติชน หลักสูตรและการสอน การผลิตหนังสือเรียน การวัดและการประเมินผล และการทำวิจัย นอกจากนี้คณาจารย์มีคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถตรงกับสาขาวิชา ด้านจุดอ่อนคือยังขาดรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อโดยใช้เทคโนโลยี ส่วนนักศึกษาปัจจุบันและมหาวิทยาลัยมีความเห็นตรงกันว่าสาขาวิชามีจุดแข็งในระดับมากส่วนด้านจุดอ่อน คือ ความรู้ความสามารถของนักศึกษา ก่อนเข้าศึกษาในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย

2. ด้านปัจจัยนำเข้า(Input)

2.1 เนื้อหาของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิและคณาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเนื้อหาวิชามีความเหมาะสมและมีความหลากหลายที่ครอบคลุมทั้งรายวิชาที่เป็นเนื้อหา เช่น วรรณคดี วรรณกรรม คติชน ภาษาไทย ภาษาศาสตร์ และรายวิชาที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ส่วนนักศึกษาปัจจุบันมีความเห็นว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง มหาวิทยาลัยมีความเห็นว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.2 คุณสมบัติของผู้เรียนและการสอบคัดเลือก

คณาจารย์มีความเห็นว่าคุณสมบัติของผู้เรียนและการสอบคัดเลือกเข้ามีความเหมาะสมแล้ว ทั้งทางด้านการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา วิธีการรับเข้าที่มีทั้งการสอบเข้าและโครงการความร่วมมือ การสอบที่มีทั้งการสอบข้อเขียนและการสอบสัมภาษณ์ ส่วนนักศึกษาปัจจุบัน มีความเห็นว่าคุณสมบัติของผู้เรียน และการสอบคัดเลือกมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่มหาวิทยาลัยมีความเห็นว่าคุณสมบัติของผู้เรียนและการสอบคัดเลือกมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.3 คุณสมบัติของอาจารย์ที่สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ

คณาจารย์มีความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีความเหมาะสม คือ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ มีประสบการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถให้คำปรึกษาทางวิชาการและด้านอื่น ๆ แก่นักศึกษาได้ ส่วนนักศึกษาปัจจุบันและมหาวิทยาลัยมีความเห็นตรงกันว่าคุณสมบัติของอาจารย์ที่สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ผู้บริหารและคณาจารย์มีความเห็นว่ายังต้องปรับปรุงด้านสภาพห้องเรียนและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัย และเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสารต่างๆทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษยังไม่เพียงพอ ส่วนนักศึกษาปัจจุบันและมหาบัณฑิตมีความเห็นตรงกันว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีความเหมาะสมในระดับมาก สรุปตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ประเด็นแรก เรื่องสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ผู้บริหารมีความเห็นว่าค่อนข้างจะเพียงพอ มีเจ้าหน้าที่ให้บริการติดตั้งเครื่องตามที่อาจารย์และนักศึกษาขอใช้บริการและมีนโยบายพัฒนาสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น ส่วนคณาจารย์มีความเห็นว่าควรปรับปรุงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้ทันกับการพัฒนาของเทคโนโลยี ส่วนนักศึกษาปัจจุบันและมหาบัณฑิตมีความเห็นตรงกันว่าสื่อและอุปกรณ์มีความเหมาะสมในระดับมาก

ประเด็นที่สอง เรื่องหนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในห้องสมุด ผู้บริหารและคณาจารย์มีความเห็นตรงกันว่ายังไม่เพียงพอความต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณการจัดซื้อ ควรมีระบบการยืมข้ามมหาวิทยาลัย หรือพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นข้อมูล ส่วนมหาบัณฑิตและนักศึกษาปัจจุบันมีความเห็นตรงกันว่า หนังสือ ตำรา วารสาร ฯลฯ มีเพียงพอและทันสมัยในระดับมาก

ประเด็นที่สาม เรื่อง ห้องคอมพิวเตอร์ และศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้บริหารและคณาจารย์มีความเห็นว่าต้องปรับปรุงเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัย ส่วนนักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความเห็นตรงกันว่าห้องคอมพิวเตอร์ และศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองมีเพียงพอสำหรับการใช้งานในระดับมาก

ประเด็นที่สี่ เรื่องห้องเรียน ห้องประชุม/สัมมนา สถานที่จัดกิจกรรม โตะ แก้ว ผู้บริหารและคณาจารย์มีความเห็นว่ายังขาดห้องเรียนขนาดใหญ่ ส่วนนักศึกษาปัจจุบันและมหาบัณฑิต มีความเห็นตรงกันว่าห้องเรียน ห้องประชุม/สัมมนา สถานที่จัดกิจกรรมเพียงพอในระดับมาก

ประเด็นสุดท้ายเรื่องห้องทำงานสำหรับอาจารย์และสถานที่สำหรับนักศึกษาทำงาน ผู้บริหารและคณาจารย์มีความเห็นว่า ห้องทำงานของอาจารย์ค่อนข้างแออัด แต่สถานที่สำหรับนักศึกษาทำงานมีเพียงพอ ส่วนนักศึกษาปัจจุบันและมหาบัณฑิต มีความเห็นตรงกันว่าสถานที่สำหรับนักศึกษาทำงานเหมาะสมในระดับมาก

2.5 งบประมาณในการผลิตบัณฑิต

ผู้บริหารมีความเห็นว่าภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนได้ใช้เงินโดยบริหารจัดการตามแผนยุทธศาสตร์ของภาควิชาอย่างเหมาะสมแล้ว ส่วนนักศึกษาปัจจุบันมีความเห็นว่างบประมาณในการผลิตบัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับมากแต่มหาบัณฑิตมีความเห็นว่างบประมาณในการผลิตบัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. ด้านกระบวนการ (Process)

3.1 พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน

นักศึกษาปัจจุบันและมหาบัณฑิตมีความเห็นตรงกันว่าพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.2 พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

นักศึกษาปัจจุบันและมหาบัณฑิตมีความเห็นตรงกันว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.3 การทำวิทยานิพนธ์

มหาบัณฑิตมีความเห็นว่าการทำวิทยานิพนธ์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.4 การจัดการเรียนการสอน

นักศึกษาปัจจุบันและมหาบัณฑิตมีความเห็นตรงกันว่าจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.5 การให้บริการและการสนับสนุน

นักศึกษาปัจจุบันและมหาบัณฑิตมีความเห็นตรงกันว่าให้บริการและการสนับสนุนมีความเหมาะสมในระดับมาก

3.6 การบริหารหลักสูตร

ผู้บริหารมีความเห็นตรงกันว่า คณะให้อำนาจภาควิชา/สาขาวิชาเป็นผู้บริหารหลักสูตรโดยตรงซึ่งแต่ละสาขาวิชาจะมีกรรมการบริหารหลักสูตรดูแลการดำเนินการเปิดหลักสูตร การดำเนินงานและการประเมินหลักสูตร ส่วนคณาจารย์มีความเห็นว่าการวางแผนและดำเนินการเปิดหลักสูตรในระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสอนภาษาไทยได้มีการวางแผนและดำเนินการตามขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรตามกระบวนการ เริ่มตั้งแต่ การศึกษาความจำเป็นความต้องการของผู้เรียน สังคม ประเทศ กำหนดอาจารย์ประจำหลักสูตร ดำเนินการร่างหลักสูตร เชิญผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์หลักสูตร สำหรับการบริหารหลักสูตรในระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยมีการกำหนดอาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และจัดตั้งคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรซึ่งทำหน้าที่ประชุมร่วมกันในการจัดแผนการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษากำหนด ส่วนในด้านการประเมินหลักสูตรในระดับมหาบัณฑิต นั้น สาขาวิชามีการวางแผนในการประเมินหลักสูตรตามวงจรของหลักสูตร มีการประชุมกรรมการประจำหลักสูตร และมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิประเมินหลักสูตร นอกจากนั้นยังมีการเก็บข้อมูลจากมหาบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้ว และข้อมูลจากผู้ใช้มหาบัณฑิตเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรโดยมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบเขียนโครงการเพื่อขอทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะ

4. ด้านผลผลิต (Product)

ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต

ผู้ใช้มหาบัณฑิตมีความพึงพอใจในคุณลักษณะของมหาบัณฑิตโดยเห็นว่ามหาบัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถปรับปรุงพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง คิดวิเคราะห์ จัดระบบการทำงาน และเป็นผู้รู้ในการเรียนรู้วิทยาการใหม่เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์สื่อต่าง ๆ ทำงานเป็นทีม มีสติ/วิจารณ์ญาณและความสามารถในการแก้ไขปัญหา มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีความสุภาพอ่อนน้อม มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่องาน มีความเสียสละ อุทิศตนให้องค์กร มีจิตสาธารณะ ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์และมีวินัยใน การทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ด้านผลกระทบ (Impact)

5.1 ด้านผลการปฏิบัติงานของมหำบัณฑิต

ผู้ใช้มหำบัณฑิตมีความเห็นต่อผลการปฏิบัติงานของมหำบัณฑิตในภาพรวมในระดับมากที่สุด โดยมีความเห็นว่าผลของการปฏิบัติงานด้านผลงานเสร็จตามกำหนดเวลา มีความน่าพอใจมากที่สุด ผลงานมีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผลงานแสดงออกถึงความคิดริเริ่ม ผลงานมีความประณีต และมีการนำผลงานมาประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

5.2 ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้มหำบัณฑิต

ผู้ใช้มหำบัณฑิตมีความพึงพอใจของผู้ใช้มหำบัณฑิต ในภาพรวมในระดับมากที่สุด โดยมีความเห็นว่าผลของการปฏิบัติงานด้านผลงานเสร็จตามกำหนดเวลา มีความน่าพอใจมากที่สุด ผลงานมีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผลงานมีความประณีต ผลงานแสดงความคิดริเริ่ม และมีการนำผลงานมาประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาวะแวดล้อม Context (C)

ด้านสภาวะแวดล้อมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร แผนการดำเนินงานของภาควิชา/สาขาวิชา ผลการวิจัยพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สาขาวิชามีการประชุมวางแผนงานเป็นอย่างดี โดยเฉพาะด้านจุดแข็งที่สาขาวิชาการสอน มีเนื้อหาสาระ วิชาที่หลากหลาย ทั้งทางด้าน ภาษาไทย ภาษาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย วรรณคดี คติชน หลักสูตรและการสอน การผลิตหนังสือเรียน การวัดและการประเมินผล และการทำวิจัย นอกจากนี้ คณาจารย์มีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถตรงกับสาขาวิชา นั้นสืบเนื่องจากการรับสมัครอาจารย์ที่ สาขาวิชามีการประชุมวางแผนโดยศึกษา วัตถุประสงค์ โครงสร้างและวางแผนอย่างเป็นระบบทำให้ได้ อาจารย์ที่มีความสามารถตรงตามสาขาวิชา อันส่งผลให้สาขาวิชามีจุดแข็ง ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยประเมินหลักสูตรมหำบัณฑิตของหลาย หลักสูตร (ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ และคณะ, 2552 : 124 , นวลฉวี ประเสริฐสุขและคณะ, 2551 : ข-ง) ที่ได้ผลการวิจัยในลักษณะเดียวกันว่าด้านสภาพแวดล้อมที่ดีนั้นเกิดจากการวางแผนที่ดีที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตร และมีการวางแผนงานที่เป็นระบบ จนส่งผลให้สาขาวิชามีจุดแข็ง

2. ปัจจัยนำเข้า Input (I)

ด้านปัจจัยนำเข้าทั้ง 5 ด้าน คือ เนื้อหาสาระของหลักสูตร คุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก คุณสมบัติของคณาจารย์ที่สอน/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และงบประมาณในการผลิตบัณฑิตผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากทั้งเนื้อหาของหลักสูตร การสอบเข้า อาจารย์ที่ปรึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก และงบประมาณในการผลิตบัณฑิต ได้ผ่านการวางแผนการดำเนินงานมาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสอบเข้าที่มีทั้งโครงการสอบคัดเลือกและโครงการความร่วมมือที่เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทมากขึ้น และในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นั้นพบว่าอาจารย์มีเวลาให้คำปรึกษานักศึกษาอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนวลฉวี ประเสริฐสุข

และคณะ (2551 : ข-ง) ที่ทำวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พบว่าอาจารย์ใช้เวลาปรัษาวิทยานิพนธ์ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทธิลักษณ์ คณานันท์ (2548) ที่ทำวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ ที่ได้ศึกษาปัจจัยนำเข้าและพบว่าหากปัจจัยนำเข้า เช่น เนื้อหา คณาจารย์ สภาพแวดล้อม มีความพร้อม หลักสูตรก็ย่อมพร้อมใช้งานได้ดี

3. กระบวนการ Process (P)

ด้านกระบวนการแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำวิทยานิพนธ์ การจัดการเรียนการสอน การให้บริการและการสนับสนุน และการบริหารหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าในทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีถึงดีมาก อันแสดงให้เห็นว่ากระบวนการในการนำหลักสูตรไปใช้นั้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพที่ได้นั้นเกิดจากการมีการประชุมเพื่อวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาเรียม นิลพันธุ์ (2555 : 126) ที่ทำวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ผลการประเมินด้านกระบวนการมีความเหมาะสมในระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการประชุมสาขาวิชาเพื่อขับเคลื่อนการนำหลักสูตรไปใช้ และสอดคล้องกับธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ และคณะ (2552 : ญ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พบว่ากระบวนการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด เนื่องจากการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

4. Product (PD) ผลผลิต

ด้านผลผลิตของบัณฑิตพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในการใช้มหาบัณฑิตในระดับมากที่สุดทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถด้านบุคลิกภาพ และทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ทั้งหมดนี้จึงส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้ดี จึงสะท้อนให้เห็นผ่านผลผลิตคือบัณฑิตมีคุณภาพเป็นที่พอใจของผู้ใช้บัณฑิตในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งมหาบัณฑิตที่จบไปนั้นเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติงานได้จริง และทำงานได้มีคุณภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของนวนฉวี ประเสริฐสุข และคณะ (2551 : ข-ง) ที่ทำวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พบว่าหลักสูตรที่มีคุณภาพทำให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้จริงจนทำให้ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

5. Impact (IP) ผลกระทบ

ด้านผลกระทบ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต และความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้ พบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เนื่องจากมหาบัณฑิตที่จบไปมีความรู้ความสามารถ สามารถนำผลงานวิทยานิพนธ์ไปต่อยอดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ และคณะ (2552 : ญ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะ

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ผลการวิจัยพบว่าผลการประเมินด้านผลกระทบมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า การปรับปรุงหลักสูตรครั้งต่อไปมีประเด็นที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1. การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
2. การสำรวจความต้องการและความคาดหวังจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ตลาดแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา คุรุสภา และสถานศึกษาในชุมชน
3. การยกเลิกบางรายวิชา หรือรวมเนื้อหาบางวิชาเข้าด้วยกัน
4. อาจารย์ผู้สอนควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินหลักสูตรระหว่างการใช้งาน (Formative) เพื่อจะได้ทราบจุดบกพร่องหรือจุดที่ต้องพัฒนา ก่อนจะครบวงจรหลักสูตร เพื่อพัฒนาให้หลักสูตรมีคุณภาพขึ้น
2. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรการสอนภาษาไทย เพื่อจะได้มีแนวทางในปรับหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา คุณารักษ์. (2540). **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จรรยา ดาสา และคณะ. (2553). **การประเมินและติดตามผลหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต**

สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา (แผน ข) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) ศูนย์วิทยาศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. **การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัม เบลส.

ฉันท ชาติทอง. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

พุทธศักราช 2551. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2550). “การพัฒนาแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมิน

อภิมาน.” **ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธีรศักดิ์ อุณารมณเลิศ และคณะ. (2552). **รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**

สาขาพัฒนศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นวลฉวี ประเสริฐสุข และคณะ. (2551). **รายงานการวิจัยการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขา**

จิตวิทยาชุมชน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

- มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. เข้าถึงเมื่อ 7 ตุลาคม 2558. เข้าถึงได้จาก
www.ejournal.su.ac.th/upload/291.pdf
- _____. (2555). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการนิเทศ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. และคณะ. (2554). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2558). “การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิง
สร้างสรรค์.” Veridian E-Journal ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) : 47 – 60.
- มารุต พัฒนาผล. (2556). การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์
การพิมพ์.
- วชิระ จันทราช. (2554). การวิจัยการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. เข้าถึงเมื่อ 7 ตุลาคม 2558. เข้าถึง
ได้จาก www.edu.nu.ac.th/selfaccess/.../996190613135633is.p...
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). พัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.

ภาษาต่างประเทศ

- Stufflebeam, Daniel L. and others. (1971). *Education and Decision Making*. Illinois:
Peacock Publisher Inc.
- _____. (2002). CIPP model evaluation checklist A tool for applying the fifth installment
of the CIPP Model to assess long-term enterprises. Accessed May 25, 2014.
Available from <http://www.wmich.edu/evalctr/checklists/cippchecklist.htm>.
- Wheeler, D.K. (1974). *Curriculum Process*. London: University of London Press Ltd.